

TANZANYA BİRLEŞİK CUMHURİYETİ

İLAC SEKTÖRÜ PAZAR ARAŞTIRMASI RAPORU

Tarih: Temmuz 2026

Raporu Hazırlayan: **Darüselam Ticaret Müşavirliği**

İÇİNDEKİLER

1. Ülke Pazarında İlaç Sektörü	3
1.1 İlgili Sektörde Üretim.....	3
1.2 Ortalama Üretici Fiyatları	3
1.3 İlgili Sektörde Üretici Yerli Firmalara ve Üretici Birlikleri/Derneklerine İlişkin Bilgiler.....	4
1.4 İlaç Sektöründe Perakende ve Toptan Satışlara İlişkin Bilgi.....	4
2. Ülkenin Sektörde Dış Ticareti.....	6
2.1 İlaç Sektöründe Ülkenin En Fazla İthalat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke	6
2.2 İlaç Sektöründe Ülkenin En Fazla İhracat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke	6
2.3 İlaç Sektöründe Ülkenin Altılı Tarife Bazında En Fazla İthalat Yaptığı Ürünler	7
2.4 İlaç Sektöründe Ülkenin Altılı Tarife Bazında En Fazla İhracat Yaptığı Ürünler	8
3. Sektörde Ülkemizden Ülkeye İhracat (1.000 \$).....	9
4. Sektörde İhracat Yoluyla Pazara Giriş.....	9
4.1 Sektör İçin Hedef Bölgeler/Şehirler/Eyaletler	9
4.2 Sektörde Önde Gelen Firmalar ve Pazarın Yapısı	9
4.2.1 İlgili Oda/Birlik/Dernek/STKlar ve İletişim Bilgileri	9
4.2.2 Varsa İthalatçı Firma Bilgisi Alınabilecek Açık Kaynaklar	10
4.3 Sektörün İthalatında Zorunlu Belgeler	10
4.4 Sektörde sevk öncesi inceleme zorunluluğu var mıdır?	12
4.5 Sektördeki Önemli Fuarlar (milli katılım olup olmadığı) ve Tarihleri	12
4.6 Sektör firmalarına hitap eden ve gerçekleştirilmesi planlanan ticaret heyetleri	12
4.7 Varsa Sektörde İhale Yayımlayan Kamu Kurumları ile İlgili Bilgiler	12
4.8 Ülkenin, Ülkemiz ve Diğer Ülkelerle STA/TTA Hakkında Bilgi	13
4.9 Varsa Tercihli Tarifeden Yararlanmak İçin Gereken Belgeler	13
4.10 Sektörde Standartlar	13
4.11 Sektörde Etiketleme	14
4.12 Sektörde Ambalajlama.....	14
4.13 Lojistik.....	14
4.14 Dağıtım Kanalları	14
4.15 E-Ticaret (Sınır Ötesi E-Ticaret/E-İhracat).....	15
4.15.1 Ülkedeki Pazaryerleri	15
4.15.2 Özel Günler, Bayramlar v.b.	15
4.16 Tanıtım ve Pazarlama	16
4.17 Sektörde Tüketici /Alıcı Tercihleri ve Son Trendler	16
4.18 Sektörde Vergiler.....	16
4.19 Varsa Sektöre Yönelik ve Genel Tarife Dışı Engeller	16
5. Sektörde İhracatçılarımızı Bekleyen Fırsatlar.....	16
6. Sektörde İhracatçılarımızı Bekleyen Tehditler.....	17
7. İlaç Sektöründe İhracatın Artırılması için Firmalara Öneriler	17
8. Belirtilmesinde Fayda Görülen Diğer Hususlar.....	17
9. Genel Değerlendirme	18
10. Yararlı Adresler	19
11. Kaynakça	19

1. Ülke Pazarında İlaç Sektörü

1.1 İlgili Sektörde Üretim

Tanzanya'da ilaç üretim kapasitesi sınırlı olup sektör henüz gelişme aşamasındadır. Ülkede yerli üretim tesisleri bulunmakla birlikte üretim ağırlıklı olarak temel ilaçlar ve bazı basit farmasötik ürünlerle sınırlı kalmaktadır. Bu nedenle mevcut üretim yapısı, ülke içi ilaç talebinin tamamını karşılayacak düzeyde değildir. İlaç ve sağlık ürünleri pazarında ithalata bağımlılık yüksek seviyededir ve tedarikin önemli bir bölümü dış kaynaklardan sağlanmaktadır. Yerli üretim, toplam talep içerisinde tamamlayıcı bir rol üstlenmekte olup, sektörün geliştirilmesine yönelik olarak devlet tarafından yatırım teşvikleri ve üretim kapasitesini artırmaya dönük politikalar uygulanmaktadır. Tanzanya'da sağlık altyapısı son yıllarda belirgin şekilde genişlemekte olup hastane ve sağlık tesislerinin sayısındaki artış sağlık hizmetlerine erişimi kolaylaştırmaktadır. Bu gelişme, sağlık sisteminin kullanımını da artırarak daha fazla bireyin tedavi süreçlerine dahil olmaktadır. Sağlık hizmetlerine erişimin yaygınlaşması ve hizmet kapasitesinin artması, ilaç kullanımını doğrudan yükselten temel faktörlerden biridir.

Tanzanya'da ilaç üretim tesislerinin kurulumu ve faaliyete geçmesi, Tanzanya Sağlık Bakanlığı'na bağlı olan Tanzanya İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu (Tanzania Medicines and Medical Devices Authority – TMDA) tarafından yürütülen sıkı bir izin ve denetim sürecine tabidir. TMDA, üretim tesislerinin İyi Üretim Uygulamaları (Good Manufacturing Practices – GMP) standartlarına uygun şekilde kurulmasını zorunlu kılmaktadır. Süreç, tesisin proje ve yerleşim planlarının TMDA'ya sunulmasıyla başlayarak kurumun uygun bulması halinde ön onay vermesi, ardından tesis tamamlandıktan sonra yerinde denetim yaparak GMP uygunluğunu değerlendirmesi şeklinde ilerlemektedir.

Uygun bulunan tesisler için üretim ve işletme izni TMDA tarafından verilmektedir. Ayrıca üretilecek ürünlerin piyasaya sunulabilmesi için önceden kayıt ve tescil işlemlerinin tamamlanması zorunludur. Faaliyet süresince tesisler düzenli olarak denetlenmekte ve kalite standartlarına uyum sürekli olarak takip edilmektedir.

TMDA, ülkedeki yerli ilaç üretici firmaların listesini yayımlamaktadır. İlgili listeye aşağıdaki bağlantı üzerinden erişilebilmektedir.

<https://www.tmda.go.tz/pages/promotion-of-domestic-pharmaceutical-manufacturers>

1.2 Ortalama Üretici Fiyatları

Tanzanya'da kamu ilaç tedarik sisteminin merkezinde yer alan Tanzanya Sağlık Bakanlığı'na bağlı olan Tanzanya Tıbbi Depolar Kurumu (Medical Stores Department – MSD) bulunmaktadır. MSD, kamu sağlık kuruluşları adına ilaç ve tıbbi ürünlerin satın alınması, depolanması ve dağıtımından sorumlu kuruluştur. MSD'nin temel amaçlardan biri, sağlık ürünlerinin sürdürülebilir ve maliyet etkin şekilde tedarik edilmesi olarak tanımlanmaktadır. Bu kapsamda MSD, kamu sektörünün ilaç ihtiyacını büyük ölçüde merkezi alım modeliyle karşılamakta ve önemli miktarda ürünü uluslararası üreticilerden veya yetkili tedarikçilerden toplu ihaleler yoluyla temin etmektedir. Kurum ayrıca son yıllarda bazı ürün gruplarında doğrudan üreticilerden satın alma uygulamalarını artırdığını ve bunun tedarik maliyetlerinin düşürülmesine katkı sağladığını belirtmektedir.

Kamu alımlarında yalnızca fiyat değil, yerli ilaç sanayisinin geliştirilmesi de politika hedefleri arasında yer almaktadır. Tanzania'nın kamu satın alma mevzuatı ve ilgili politika belgeleri, uygun koşullarda yerel üreticilerin kamu tedarik sistemine katılımını teşvik eden hükümler içermektedir. Bu yaklaşımın amacı, ülke içinde üretim kapasitesini artırmak, tedarik güvenliğini güçlendirmek ve uzun vadede ilaçlara erişimi desteklemektir. Ancak ilaçların perakende satış fiyatlarını ulusal düzeyde belirleyen genel bir fiyat kontrol mekanizmasından ziyade, maliyetlerin merkezi satın alma ve tedarik politikaları yoluyla yönetildiği görülmektedir.

MSD düzenli aralıklarla "Fiyat Kataloğu" yayımlayarak kamu sağlık kuruluşlarına sunduğu ilaç ve tıbbi ürünlerin güncel satış fiyatlarını duyurmaktadır. Bu kataloglar, kamu sektöründeki tedarik ve bütçe planlaması açısından referans niteliği taşımaktadır. Kataloglarda yer alan fiyatlar MSD'nin kamu kurumlarına uyguladığı satış fiyatlarını göstermekte olup, özel eczaneler için bağlayıcı ulusal perakende fiyatlar niteliğinde değildir. Bu nedenle Tanzania'daki ilaç fiyatlandırma yapısı, doğrudan fiyat kontrolünden çok merkezi satın alma gücü, ihale mekanizmaları ve kamu tedarik sistemi üzerinden maliyetlerin yönetilmesine dayanmaktadır.

1.3 İlgili Sektörde Üretici Yerli Firmalara ve Üretici Birlikleri/Derneklerine İlişkin Bilgiler

Tıbbi Depolar Kurumu (Medical Stores Department – MSD), Tanzania Sağlık Bakanlığına bağlı bir kamu kuruluşudur. MSD, 1993 yılında sağlık tesislerinin ihtiyaç duyduğu ilaç, tıbbi malzeme ve diğer sağlık ürünlerinin üretimi, tedariki, depolanması ve dağıtımını etkin bir şekilde yürütmek amacıyla kurulmuştur. Kurumun temel görevi, kamu sağlık kuruluşlarına kaliteli, güvenilir ve uygun maliyetli sağlık ürünlerinin zamanında ulaştırılmasını sağlamaktır. Böylece MSD, Tanzania'daki sağlık hizmetlerinin sürekliliğini destekleyerek halkın sağlık ürünlerine erişimini güvence altına almaktadır.

Tanzania İlaç ve Tıbbi Cihazlar Kurumu (Tanzania Medicines and Medical Devices Authority-TMDA), Tanzania Sağlık Bakanlığına bağlı bir düzenleyici kurumdur. Kurumun temel görevi; ülkede kullanılan ilaçların, tıbbi cihazların ve teşhis ürünlerinin kalite, güvenlik ve etkinliğini denetlemek ve düzenlemektir. Ayrıca bu ürünlerin üretimi, ithalatı, dağıtımını ve satış süreçlerini kontrol ederek halk sağlığını korumayı ve güvenli sağlık ürünlerinin piyasada bulunmasını sağlamayı amaçlamaktadır.

Tanzania Eczacılık Kurulu (Pharmacy Council - PC), Tanzania'da eczacılık mesleğini düzenlemek ve denetlemekle sorumlu düzenleyici kurumdur. Kurum, eczacıların ve ilaç hizmeti sunan kişilerin kayıt ve lisans işlemlerini yürütmekte, mesleki standartları belirlemekte ve eczacılık uygulamalarını denetlemektedir. Ayrıca Kurulu, Eczacılık Kanunu kapsamında tıbbi ürünlerin yalnızca bu Kanuna göre kayıtlı ve ruhsatlandırılmış işletmelerde satılmasına, dağıtılmasına veya temin edilmesine izin verilmesini sağlamakta; bu hükme aykırı faaliyetleri kontrol ederek halk sağlığını korumaktadır.

Ayrıca, tüm sektörleri kapsayan genel bir çatı kuruluşu olarak Tanzania Ulusal Ticaret Odası (Tanzania National Chamber of Commerce – TNCC) bulunmaktadır ve bu yapı, ilaç sektörü de dâhil olmak üzere farklı alanlardaki işletmelerin temsil edilmesine imkân sağlamaktadır.

1.4 İlaç Sektöründe Perakende ve Toptan Satışlara İlişkin Bilgi

Tanzania'da ilaç sektöründe perakende ve toptan satış faaliyetleri, Sağlık Bakanlığına bağlı düzenleyici kurumlar tarafından sıkı bir şekilde kontrol edilmektedir. İlaçların tedarik, dağıtım ve satış süreçleri, halk sağlığını korumak amacıyla yasal çerçeveye bağlanmış olup, yalnızca

yetkilendirilmiş kuruluşlar tarafından yürütülmesine izin verilmektedir. Bu kapsamda, Tanzanya İlaç ve Tıbbi Cihazlar Kurumu (TMDA) tarafından ilaç ithalatı ve toptan satışı yapmaya yetkili firmaları gösteren “List of TMDA Registered Importing Wholesalers for the Year 2025/26” başlıklı liste yayımlanmıştır. Söz konusu liste düzenli olarak güncellenmekte ve sektörde faaliyet göstermeye yetkili toptancıların kamuoyu tarafından doğrulanabilmesine imkân sağlamaktadır. Listeye ilişkin bağlantı aşağıda sunulmaktadır.

<https://www.tmda.go.tz/pages/list-of-tmda-registered-importing-wholesalers-for-the-year-2025-26>

Ayrıca, Düzenleyici Bilgi Yönetim Sistemi (Regulatory Information Management System - RIMS), TMDA tarafından işletilen ve ilaç sektöründe faaliyet gösteren ruhsatlı işletmelere ilişkin bilgilerin kamuoyu ile paylaşılmasını sağlayan çevrimiçi bir platformdur. Sistem üzerinden ilaç alanında faaliyet gösteren kayıtlı tesisler, toptancılar ve diğer yetkilendirilmiş işletmeler sorgulanabilmektedir. Bu sayede sağlık ürünlerinin yalnızca yetkili ve ruhsatlı kuruluşlar aracılığıyla piyasaya arz edilmesi desteklenmekte, sektörde şeffaflık ve izlenebilirlik artırılmaktadır. Ayrıca sistem üzerinden TMDA tarafından ruhsatlandırılmış ve kayıt altına alınmış ilaçlar sorgulanabilmekte, ürünlere ilişkin ruhsat ve kayıt bilgilerine erişilebilmektedir. İlgili sisteme aşağıdaki bağlantı üzerinden erişilebilmektedir.

<https://imis2.tmda.go.tz/#/public/app-home>

Tıbbi Depolar Kurumu (Medical Stores Department - MSD), kamu sağlık kuruluşlarına ilaç, tıbbi sarf malzemeleri ve laboratuvar ürünleri tedarik eden temel kurum olarak önemli bir rol üstlenmektedir. Ülkenin en büyük sağlık ürünü ithalatçısı konumundaki MSD, ilaçların yaklaşık %80'ini, tıbbi sarf malzemelerinin ve laboratuvar ürünlerinin ise yaklaşık %90'unu dünyanın farklı ülkelerinden temin etmektedir. Bununla birlikte, Tanzanya Hükümetinin yerel üretimi teşvik etme politikaları doğrultusunda MSD, sağlık ürünlerinin tedarikinde yerli üreticilere öncelik vermekte, ihtiyaç duyulan ürünlerin temininde ise hem yerel hem de uluslararası üreticiler ve yetkili tedarikçilerle çalışmaktadır.

Perakende satış ise yalnızca kayıtlı eczaneler ve yetkilendirilmiş ilaç satış noktaları tarafından yapılabilmektedir. Tanzanya Eczacılık Kurulu gibi düzenleyici kurumlar, bu işletmelerin ruhsatlandırılması, denetlenmesi ve mevzuata uygun faaliyet göstermesinden sorumludur. Tanzanya Eczacılık Kurulu (Pharmacy Council - PC), eczacılık mesleğini ve ilaç satışını düzenleyen ve denetleyen yetkili kurumdur. Kurulu, eczacıların ve eczacılık işletmelerinin kayıt ve lisans işlemlerini yürütmekte, mesleki standartları belirlemekte ve ilaçların yalnızca ruhsatlı ve kayıtlı işletmeler aracılığıyla satışını ve dağıtımını denetleyerek halk sağlığının korunmasına katkı sağlamaktadır.

2. Ülkenin Sektörde Dış Ticareti

2.1 İlaç Sektöründe Ülkenin En Fazla İthalat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke

	Ülke Adı	İthalat Değeri (Bin \$)	Miktar* (ton/kg...)	Oran (%) (İthalat Değeri/Toplam İthalat)
	Genel Toplam	372.055		100,0
	İlk 10 Ülke	328.227		88,2
1	Hindistan	224.537		60,4
2	Kenya	33.111		8,9
3	Çin	30.801		8,3
4	G.Afrika	10.767		2,9
5	G.Kore	6.369		1,7
6	Belçika	5.198		1,4
7	Fransa	4.763		1,3
8	Almanya	4.393		1,2
9	Birleşik Krallık	4.234		1,1
10	Hollanda	4.054		1,1
	Türkiye	3.930		1,1

Kaynak: Trademap, 2025 yılı verisidir.

2.2 İlaç Sektöründe Ülkenin En Fazla İhracat Gerçekleştirdiği İlk 10 Ülke

	Ülke Adı	İhracat Değeri (Bin \$)	Miktar * (ton/kg...)	Oran (%) (İhracat Değeri/Toplam İhracat)
	Genel Toplam	2.176		100,0
	İlk 10 Ülke	2.046		94,0
1	Cezayir	531		24,4
2	Burundi	346		15,9
3	Zambiya	295		13,6
4	Kenya	243		11,2
5	Uganda	199		9,1
6	Mozambik	130		6,0
7	Malavi	120		5,5
8	Eritre	89		4,1
9	Kongo D.C.	52		2,4
10	Sudan	41		1,9

Kaynak: Trademap, 2025 yılı verisidir.

2.3 İlaç Sektöründe Ülkenin Altılı Tarife Bazında En Fazla İthalat Yaptığı Ürünler

Gümrük Tarife Kodu (6 Basamaklı)	Ürün Adı	İthalat Değeri (Bin \$)	Türkiye'den İthalatı (Bin \$)	Türkiye'den İthalatının Payı (%)
300490	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere karışık olan veya karışık olmayan diğer ilaçlar; dozlandırılmış veya perakende satış için ambalajlanmış	272.149	3.575	1,3
300241	İnsanlar için kullanılan aşular	26.067	0	0,0
300410	Penisilanic asit bünyeli penisilinler veya türevleri, streptomisinler veya türevlerini içeren ilaçlar (dozlandırılmış veya perakende satış için)	14.859	0	0,0
300420	Antibiyotikleri içeren ilaçlar (dozlandırılmış veya perakende satış için ambalajlanmış)	14.438	0	0,0
300439	Hormonları veya 29.37 pozisyonundaki diğer ürünleri içeren ve hormon olarak kullanılan (antibiyotik değil) ilaçlar (dozlandırılmış veya perakende)	9.172	0	0,0
294190	Diğer antibiyotikler, türevleri; tuzları	5.120	0	0,0
300242	Veterinerlikte kullanılan aşular	4.723	0	0,0
300460	Anti-sıtma aktif maddelerini (Fasln 2 no.lu alt pozisyon notu) içeren ilaçlar; dozlandırılmış veya perakende satış için ambalajlanmış	4.228	288	6,8
294150	Erithromisin ve türevleri; bunların tuzları	2.452	-	0,0
300432	Böbreküstü bezi hormonlarını, türevlerini ve yapısal benzerlerini içeren ilaçlar; dozlandırılmış veya perakende için ambalajlanmış	2.253	-	0,0

Kaynak: Trademap, 2025 yılı verisidir.

2.4 İlaç Sektöründe Ülkenin Altılı Tarife Bazında En Fazla İhracat Yaptığı Ürünler

Gümrük Tarife Kodu (6 Basamaklı)	Tarife Pozisyonu (6 Basamaklı)	İhracat Değeri (Bin \$)	Türkiye'ye İhracatı (Bin \$)	Türkiye'ye İhracatının Payı (%)
300490	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere karışık olan veya karışık olmayan diğer ilaçlar; dozlandırılmış veya perakende satış için ambalajlanmış	1.135	0	0,0
300242	Veterinerlikte kullanılan aşılar	751	0	0,0
300450	Vitaminleri veya 29.36 Pozisyonundaki diğer ürünleri içeren diğer ilaçlar (dozlandırılmış veya perakende satış için ambalajlanmış)	175	0	0,0
300420	Antibiyotikleri içeren ilaçlar (dozlandırılmış veya perakende satış için ambalajlanmış)	52	0	0,0
300460	Anti-sıtma aktif maddelerini (Fas'ın 2 no.lu alt pozisyon notu) içeren ilaçlar; dozlandırılmış veya perakende satış için ambalajlanmış	18	0	0,0
300241	İnsanlar için kullanılan aşılar	13	0	0,0
300212	Antiserumlar ve diğer kan fraksiyonları	10	0	0,0
294130	Tetrasiklinler ve türevleri; bunların tuzları	7	0	0,0
300190	Tedavide kullanılan kurutulmuş guddeler ve diğer organlar, heparin ve tuzları, insan veya hayvan menşeli diğer maddeler	6	0	0,0
300290	İnsan kanı, tedavi/korunma/teşhis için hayvan kanı, diğer aşılar, toksinler, mikroorganizma kültürleri (mayalar hariç) vb. ürünler	6	0	0,0

Kaynak: Trademap, 2025 yılı verisidir.

3. Sektörde Ülkemizden Ülkeye İhracat (1.000 \$)

	Gümrük Tarife Kodu (6 Basamaklı)	Ürün Adı	2021	2022	2023	2024	2025
1	300490	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere karışık olan veya karışık olmayan diğer ilaçlar; dozlandırılmış veya perakende satış için ambalajlanmış	200	382	339	481	511
2	293629	Diğer vitaminler ve türevleri	0	0	0	0	78
3	293627	Vitamin C ve türevleri	0	29	39	48	43
4	300212	Antiserumlar ve diğer kan fraksiyonları	2	8	20	0	22
5	293621	Vitamin A ve türevleri	0	0	0	9	0
	TOPLAM		320	874	725	591	654

*Sıralama 2025 yılına göre yapılmıştır.

4. Sektörde İhracat Yoluyla Pazara Giriş

4.1 Sektör İçin Hedef Bölgeler/Şehirler/Eyaletler

Tanzanya ilaç sektörü açısından hedef pazarlar değerlendirildiğinde, ülkenin en önemli ticaret ve dağıtım merkezi olması nedeniyle Darüsselam birincil odak bölge olarak öne çıkmaktadır. Liman altyapısı ve yoğun sağlık hizmeti talebi, bu şehri ithalat, depolama ve ulusal dağıtım faaliyetleri için stratejik bir merkez haline getirmektedir. Mwanza ve Arusha şehirleri ise dağıtım ve özel sağlık hizmetleri açısından önemli ikincil pazarlar olarak değerlendirilmektedir. Buna ek olarak Zanzibar, mevcut nüfusun ilaç ve sağlık hizmeti talebi doğrultusunda, özellikle ithal ürünler açısından önemli bir pazar olarak öne çıkmaktadır.

4.2 Sektörde Önde Gelen Firmalar ve Pazarın Yapısı

4.2.1 İlgili Oda/Birlik/Dernek/STKlar ve İletişim Bilgileri

- Tıbbi Depolar Kurumu (Medical Stores Department – MSD), Tanzanya Sağlık Bakanlığına bağlı bir kamu kuruluşudur. MSD, 1993 yılında sağlık tesislerinin ihtiyaç duyduğu ilaç, tıbbi malzeme ve diğer sağlık ürünlerinin üretimi, tedariki, depolanması ve dağıtımını etkin bir şekilde yürütmek amacıyla kurulmuştur.
<https://www.msd.go.tz/>
- Tanzanya İlaç ve Tıbbi Cihazlar Kurumu (Tanzania Medicines and Medical Devices Authority- TMDA), Tanzanya Sağlık Bakanlığına bağlı bir düzenleyici kurumdur. Kurumun temel görevi; ülkede kullanılan ilaçların, tıbbi cihazların ve teşhis ürünlerinin kalite, güvenlik ve etkinliğini denetlemek ve düzenlemektir.
<https://www.tmda.go.tz/>

- Tanzania Eczacılık Kurulu (Pharmacy Council - PC), Tanzania’da eczacılık mesleğini düzenlemek ve denetlemekle sorumlu düzenleyici kurumdur. Kurum, eczacıların ve ilaç hizmeti sunan kişilerin kayıt ve lisans işlemlerini yürütmekte, mesleki standartları belirlemekte ve eczacılık uygulamalarını denetlemektedir.
<https://www.pc.go.tz/>
- Bununla birlikte, tüm sektörleri kapsayan genel bir çatı kuruluşu olarak Tanzania Ulusal Ticaret Odası (Tanzania National Chamber of Commerce – TNCC) bulunmaktadır ve bu yapı, ilaç sektörü de dâhil olmak üzere farklı alanlardaki işletmelerin temsil edilmesine imkân sağlamaktadır.
<https://tncc.or.tz/>

4.2.2 Varsa İthalatçı Firma Bilgisi Alınabilecek Açık Kaynaklar

Tanzania İlaç ve Tıbbi Cihazlar Kurumu (Tanzania Medicines and Medical Devices Authority - TMDA), ilaç ithalatı ve toptan dağıtımını yapma yetkisine sahip işletmeleri içeren "List of TMDA Registered Importing Wholesalers for the Year 2025/26" başlıklı bir liste yayımlamıştır. Bu liste, yetkilendirilmiş firmaların doğrulanmasına olanak sağlamak ve sektör paydaşları için resmi bir referans niteliği taşımaktadır. İlgili listeye aşağıdaki bağlantı üzerinden erişilebilmektedir.

<https://www.tmda.go.tz/pages/list-of-tmda-registered-importing-wholesalers-for-the-year-2025-26>

Tanzania İlaç ve Tıbbi Cihazlar Kurumu (Tanzania Medicines and Medical Devices Authority - TMDA), ülkedeki yerli ilaç üretici firmaların listesini yayımlamaktadır. İlgili listeye aşağıdaki bağlantı üzerinden erişilebilmektedir.

<https://www.tmda.go.tz/pages/promotion-of-domestic-pharmaceutical-manufacturers>

TMDA tarafından sunulan kamuya açık Entegre Yönetim Bilgi Sistemi (Integrated Management Information System-IMIS) aracılığıyla kayıtlı işletmeler (premises) bilgilerine erişim sağlanabilmektedir. Sisteme aşağıdaki bağlantı üzerinden ulaşılması mümkündür.

<https://imis2.tmda.go.tz/#/public/app-home>

4.3 Sektörün İthalatında Zorunlu Belgeler

Tanzania İlaç ve Tıbbi Cihazlar Kanunu¹ 73. maddesi, ilaçların ithalatı ve ihracatının düzenlenmesi konusunda TMDA’ya yetki vermektedir. İthalat ve ihracat izin başvuruları TMDA’nın çevrim içi ticaret portalı (<https://imis2.tmda.go.tz/#/public/app-home>) üzerinden yapılmaktadır. Ticari amaçla ilaç ithal veya ihraç etmek isteyen tesislerin, ithalat/ihracat izni başvurusunda bulunmadan önce TMDA’ya kayıtlı bir iş yeri olarak tescil edilmesi zorunludur. Kontrollü ilaçlar rehberine göre, narkotik ilaçların ithalatına yalnızca Medical Stores Department (MSD) yetkilidir. Narkotik ilaçları bulunduran ve kullanan diğer tüm kuruluşlar ise bu ilaçları MSD’den temin edebilmek için TMDA’dan izin almak zorundadır.

¹ <https://www.tmda.go.tz/uploads/1779257152-2025%20TMDA%20ACT.pdf>

Sadece üretim tesisleri, Tanzanya’da üretimi onaylanmış ürünlerin hammaddelerinin ithalatı için izin başvurusunda bulunabilmektedir. İlaç ithalatçıları aşağıdaki kategoriler altında sınıflandırılmaktadır:

- Kamu ve sivil toplum kuruluşları
- İlaç toptancıları
- İlaç üreticileri
- Klinik araştırma sponsorları ve baş araştırmacılar
- Bağış alan kuruluşlar

Bununla birlikte, özel durumlarda aşağıdaki gruplara da izin verilebilmektedir:

- Kişisel kullanım amacıyla ilaç ithal etme yetkisi verilen kişiler
- Hastane kullanımı için ilaç ithal etmeye yetkilendirilmiş hastaneler

İthalat ve ihracat izin başvuruları TMDA’nın çevrimiçi ticaret portalı (<https://imis2.tmda.go.tz/#/public/app-home>) üzerinden yapılmakta olup, başvuru yapabilmek için kullanıcıların sistemde hesap oluşturarak kayıt olmaları gerekmektedir. Başvuru yapmak için kullanıcıların sistemde hesap oluşturarak kayıt olmaları gerekmektedir. İlaç ithalatına ilişkin genel şartlar aşağıda belirtilmiştir:

1. İthal edilecek tüm ilaçların TMDA tarafından ruhsatlandırılmış olması zorunludur; ancak Kurum tarafından özel onay verilen durumlar hariçtir.
2. İthalat işlemleri yalnızca TMDA veya ilgili kamu kurumu tarafından kayıt altına alınmış tesisler tarafından gerçekleştirilebilir.
3. Tüm ithalat işlemleri yalnızca yetkilendirilmiş giriş noktaları (Port of Entry - POE) üzerinden yapılmalıdır.
4. Bağış durumlarında, ithalatçının bağış sertifikasına sahip olması ve Bağış Rehberi hükümlerine uyması zorunludur. Bağışlanan ilaçların insan tüketimine uygun, güvenli, kaliteli olması ve hem ihracat hem ithalat ülkesinde yasaklı olmaması gerekmektedir.

Tanzanya İlaç ve Tıbbi Cihazlar Kanununa göre; raf ömrü yirmi dört aydan fazla olan ilaçlarda, kalan raf ömrü %60’ın altında olan ürünlerin; raf ömrü yirmi dört ay veya daha kısa olan ilaçlarda ise kalan raf ömrü %80’in altında olan ürünlerin ithalatına izin verilmemektedir.

İthalat ve ihracat izin başvurularına, ürünün pazarlama ruhsatı sahibinden veya yetkili tedarikçiden alınmış orijinal proforma faturanın taranmış kopyası eklenmelidir. Proforma faturada, ithal edilecek her bir ilaç için aşağıdaki bilgilerin yer alması zorunludur:

1. Proforma fatura numarası ve tarihi
2. Tedarikçinin adı
3. Üreticinin adı
4. Menşe ülke
5. Ticari veya marka adı
6. İlacın Uluslararası Tescilsiz Adı (International Non-Proprietary Name - INN) ve etken madde gücü
7. Birden fazla etkin madde içeren ürünlerde her bir etkin maddenin adı ve miktarı

8. Etkin maddenin farmakopel standardı (örneğin BP, USP)
9. Tanzania İlaç ve Tıbbi Cihazlar Kurumu (TMDA) tarafından verilen ürün kayıt numarası
10. Her ilaç için ithal edilecek miktar, birim fiyatı, toplam değeri ve kabul edilen para birimi
11. Her ürün için parti numarası
12. Üretim ve son kullanma tarihi
13. Para birimi
14. Sevkiyat şekli (deniz, hava, kara)
15. Varış gümrük giriş noktası
16. Tahmini varış tarihi
17. Tedarikçinin imza ve kaşesi

TMDA tarafından yayımlanan bilgilere göre; tüm kişisel kullanım amacıyla yapılan ilaç ithalat ve ihracat izin başvurularına, ilaçlara ait proforma fatura ve geçerli bir doktor reçetesi eklenmelidir. Kişisel kullanım için narkotik ilaçların ithalatına veya ihracatına hiçbir şekilde izin verilmemektedir. Psikotrop madde içeren ilaçlar için ise başvurular, değerlendirme öncesinde ayrıntılı bir incelemeye tabi tutulmaktadır. Kontrollü ilaçların ithalatına ilişkin başvurularda, ithalat izni başvurusuna ek olarak psikotrop veya narkotik maddeler için resmi ithalat onay sertifikasının düzenlenmesini talep eden bir üst yazı da sunulmalıdır. Bu yazı, ithalat izni için yapılan çevrim içi başvuru sırasında sisteme yüklenmelidir.

4.4 Sektörde sevk öncesi inceleme zorunluluğu var mıdır?

Tanzanya'da ilaç sektöründe ithalat yaparken, bazı ürünlerde sevk öncesi inceleme (SÖİ) zorunluluğu bulunmaktadır. Ürün bazında güncel durumu Tanzania Standartlar Bürosu web sayfasından (<https://www.tbs.go.tz/pages/inspection>) kontrol edilmelidir.

4.5 Sektördeki Önemli Fuarlar (milli katılım olup olmadığı) ve Tarihleri

- Pharmatech & Health East Africa
Tarih: 19-21 Ağustos 2026
<https://www.eastafricapharmed.com/the-event>
- 27th Medexpo Tanzania 2026
Tarih: 2-4 Eylül 2026
<https://expogr.com/tanzania/medexpo/>

4.6 Sektör firmalarına hitap eden ve gerçekleştirilmesi planlanan ticaret heyetleri

Mevcut durumda sektör firmalarına hitap eden ve gerçekleştirilmesi planlanan bir ticaret heyeti bulunmamaktadır.

4.7 Varsa Sektörde İhale Yayımlayan Kamu Kurumları ile İlgili Bilgiler

Tanzanya (anakara) kamu kurumları tarafından açılan ihale duyuruları Nest (National e-Procurement System of Tanzania) portalında (<https://nest.go.tz/>) yayınlanmaktadır. İhaleler internet sitelerinde ve tirajı yüksek gazetelerde duyurulmaktadır.

4.8 Ülkenin, Ülkemiz ve Diğer Ülkelerle STA/TTA Hakkında Bilgi

Tanzanya, Doğu Afrika Topluluğu (EAC) Gümrük Birliği üyesidir. İthalat ve ihracata ilişkin gümrük işlemleri büyük ölçüde 2004 tarihli East African Community Customs Management Act (EACCMA) hükümleri çerçevesinde yürütülmektedir.

4.9 Varsa Tercihli Tarifeden Yararlanmak İçin Gereken Belgeler

Bulunmamaktadır.

4.10 Sektörde Standartlar

Tanzanya'da ilaç sektörüne ilişkin kalite standartları ve teknik gereklilikler, TMDA tarafından yayımlanan düzenleme ve kılavuzlar çerçevesinde uygulanmaktadır. TMDA, ilaçların kalite, güvenilirlik ve etkinlik standartlarını belirlemek, üretim tesislerini denetlemek ve ürünlerin pazara sunulmadan önce değerlendirilerek ruhsatlandırılmasını sağlamakla yetkilidir. Tanzanya İlaç ve Tıbbi Cihazlar Kanunu uyarınca Kurum, aşağıdaki şartların sağlandığı kanaatine varması halinde bir ilacın, tıbbi cihazın veya bitkisel ilacın ruhsatlandırılmasını onaylamaktadır:

- (a) Söz konusu ilaç, tıbbi cihaz veya bitkisel ilacın piyasada bulunmasının kamu yararına uygun olması.
- (b) Ürünün güvenli, etkili ve kabul edilebilir kalitede olması;
- (i) İnsan kullanımına yönelik ilaçlar bakımından, insan sağlığı üzerindeki etkisi açısından güvenli, etkili ve kabul edilebilir kalitede olması,
- (ii) Veteriner ilaçları bakımından, hayvan sağlığı, hayvansal gıda tüketicileri, çevre ve kullanıcılar üzerindeki etkileri açısından güvenli, etkili ve kabul edilebilir kalitede olması,
- (iii) Tıbbi cihazlar bakımından ise güvenli ve etkili olması.
- (c) Üretim tesisinin ve üretim faaliyetlerinin, ilgili düzenlemelerde belirtilen güncel İyi Üretim Uygulamaları (Good Manufacturing Practices-GMP) gereklerine uygun olması.
- (d) TMDA tarafından belirlenen diğer tüm şart ve gerekliliklerin karşılanması.

TMDA tarafından gerçekleştirilen İyi Üretim Uygulamaları (Good Manufacturing Practices-GMP) denetimlerine ilişkin kamuya açık denetim raporları, üretim tesislerine ait denetim bulguları ve değerlendirme sonuçları TMDA'nın resmi internet sitesinde yayımlanmaktadır. Söz konusu GMP denetim raporlarına aşağıdaki bağlantı üzerinden erişilebilmektedir.

<https://www.tmda.go.tz/pages/public-gmp-inspection-reports>

TMDA tarafından ruhsatlandırılmış ilaçlara ait “Onaylı Ürün Bilgileri (Approved Product Information)”, “Ürün Özellikleri Özeti (Summary of Product Characteristics - SmPC)” ve “Tanzanya Ürün Değerlendirme Raporları (Tanzania Public Assessment Reports - TPAR)” bu sayfada kamuya açık şekilde yayımlanmaktadır. İlgili sayfaya aşağıdaki bağlantı üzerinden ulaşılabilir.

<https://www.tmda.go.tz/pages/approved-product-information>

4.11 Sektörde Etiketleme

Tanzanya'da ilaçlara ilişkin genel etiketleme kuralları, Tanzanya İlaç ve Tıbbi Cihazlar Kanunu kapsamında düzenlenmektedir. Kanuna göre, kayıtlı bir ilacın veya tıbbi cihazın, kayıtlı adı ve kayıt numarası ile etiketlenmiş olması ve ayrıca belirlenmiş diğer gerekliliklere uygun bulunması halinde satışına izin verilmektedir. Kapların etiketlenmesi ve kullanım talimatları İngilizce veya Svahili dilinde ya da her ikisinde olması gerekmektedir. Ayrıca, ürünün niteliğini, etkinliğini, kalitesini veya kullanım amacını yanlış veya yanıltıcı şekilde gösteren etiketlerle satılması yasaktır. Bu hükümlere aykırı hareket edilmesi durumunda, ilgili kişilere para cezası ve/veya hapis cezası uygulanmaktadır.

4.12 Sektörde Ambalajlama

Tanzanya'da ilaçlara ilişkin genel ambalajlama kuralları, Tanzanya İlaç ve Tıbbi Cihazlar Kanunu kapsamında düzenlenmektedir. Tanzanya İlaç ve Tıbbi Cihazlar Kanunu kapsamında, düzenlemeye tabi ürünlerin, etkinliğini, güvenliğini, kalitesini veya besin değerini değiştirecek nitelikte kap veya ambalajlar içinde paketlenmesi yasaklanmıştır. Ayrıca bu hükümlere aykırı şekilde paketleme yapılması durumunda ilgili fiil suç teşkil etmektedir.

4.13 Lojistik

Tanzanya İlaç ve Tıbbi Cihazlar Kanunu uyarınca TMDA; ilaçlar, bitkisel ilaçlar, tıbbi cihazlar ile bu ürünlerin üretiminde kullanılan madde ve malzemelerin ithalatı, üretimi, etiketlenmesi, işaretlenmesi veya tanımlanması, depolanması, tanıtımı ve satışına ilişkin faaliyetleri düzenlemek ve denetlemekle yetkili düzenleyici otoritedir. TMDA tarafından ilaçların ithalat ve ihracat işlemlerinde kullanılacak yetkili giriş ve çıkış noktaları (Authorized Ports of Entry) belirlenmiştir. İlaç sevkiyatlarının, TMDA tarafından yetkilendirilen bu giriş noktaları üzerinden gerçekleştirilmesi zorunlu olup, ithalat veya ihracat izni başvurularında sevkiyatın gerçekleştirileceği giriş veya çıkış noktasının belirtilmesi gerekmektedir. TMDA tarafından yetkilendirilen ilaç giriş ve çıkış noktalarının (Authorized Ports of Entry) listesine aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir.

<https://www.tmda.go.tz/pages/list-of-authorized-ports-of-entry-for-medicines>

Karayolları ülke içerisinde en yaygın kullanılan ulaşım biçimi olup; yolcu ve yük taşımacılığının büyük kısmı karayolları üzerinden gerçekleştirilmektedir. Ülkede karayolları; Malavi, Uganda, Ruanda, Zambiya, Burundi ve Demokratik Kongo Cumhuriyeti gibi denize ulaşımı olmayan bölge ülkeleri için de transit güzergâh teşkil etmektedir.

4.14 Dağıtım Kanalları

TMDA tarafından İyi Dağıtım Uygulamaları (Good Distribution Practices-GDP) denetimleri gerçekleştirilmektedir. GDP, tıbbi ürünlerin kalite güvence sisteminin bir parçası olup, ürünlerin kalite, güvenlik ve etkinliğinin tedarik zinciri boyunca hastaya ulaşıncaya kadar korunmasını amaçlamaktadır. Bu kapsamda, üreticiler, toptancılar, araçlar, tedarikçiler, dağıtıcılar, lojistik hizmet sağlayıcıları, taşımacılık şirketleri ve nakliye acenteleri dâhil olmak üzere tedarik zincirinde yer alan tüm tarafların GDP gerekliliklerine uyması zorunludur. TMDA tarafından gerçekleştirilen GDP denetimleri ile tıbbi ürün ticareti yapan kuruluşların bu gereklilikleri uygulayıp uygulamadığı doğrulanmaktadır.

Tanzanya'da kamu ilaç tedarik sisteminin merkezinde yer alan Tanzanya Sağlık Bakanlığı'na bağlı olan Tanzanya Tıbbi Depolar Kurumu (Medical Stores Department – MSD) bulunmaktadır. MSD,

kamu sağlık kuruluşları adına ilaç ve tıbbi ürünlerin satın alınması, depolanması ve dağıtımından sorumlu kuruluştur. MSD, lke genelinde çeşitli bölgelerde konumlandırılmış bir depo ağı işletmektedir. Bu sistem, sağlık ürünlerinin farklı bölgelerde depolanması ve dağıtımının yürütülmesini sağlamaktadır. Bu rn grupları arasında ilaçlar, tıbbi malzemeler, laboratuvar reaktifleri ve soğuk zincir ürünleri yer almaktadır. Mevcut depolarda soğuk zincir altyapısı bulunmakta olup, sıcaklık kontrolü gerektiren ürünlerin uygun koşullarda saklanması sağlanmaktadır. Ayrıca stok yönetimi ve lojistik süreçler, sağlık ürünlerinin ülke genelinde dağıtımını destekleyecek Şekilde organize edilmektedir. MSD, ISO sertifikalı bir kurum olarak İyi Depolama Uygulamaları (Good Storage Practices-GSP) standartlarını uygulamaktadır.

MSD, sağlık ürünlerinin ülke genelinde kamu sağlık tesislerine dağıtımından sorumlu olup, bu süreçte bölgesel depolar ve teslimat noktaları aracılığıyla tedarik zincirini yönetmektedir. Dağıtım faaliyetleri, önceden planlanan sipariş sistemine dayalı olarak yürütülmekte olup, sağlık tesislerinin talepleri doğrultusunda ürünlerin ilgili bölgesel depolardan sevki yapılmaktadır. Ayrıca, Tanzania Eczacılık Kurulu, Eczacılık Kanunu kapsamında tıbbi ürünlerin yalnızca bu Kanuna göre kayıtlı ve ruhsatlandırılmış işletmelerde satılmasına, dağıtılmasına veya temin edilmesine izin verilmesini sağlamakta; bu hükme aykırı faaliyetleri kontrol ederek halk sağlığını korumaktadır.

4.15 E-Ticaret (Sınır tesi E-Ticaret/E-İhracat)

4.15.1 Ülkedeki Pazaryerleri

Tanzania ilaç mevzuatında e-ticaret yoluyla ilaç satışı ayrıca tanımlanmamıştır. Bununla birlikte, ilaçların satışı ve dağıtımını yalnızca yetkili ve ruhsatlı kuruluşlar tarafından gerçekleştirilebilmektedir.

4.15.2 Özel Günler, Bayramlar v.b.

Aşağıdaki liste 2026 yılı için resm tatil günleri göstermektedir. Bu tarihlerde kamu/özel kurum ve kuruluşlarının tamamı kapalıdır.

Yeni Yıl	01 Ocak
Zanzibar Devrim Günü	12 Ocak
Ramazan Bayramı*	19-20 Mart
Good Friday	03 Nisan
Easter Monday	06 Nisan
Karume Günü	07 Nisan
Union Day	26 Nisan
İşçi Günü	01 Mayıs
Kurban Bayramı*	27 Mayıs
Saba Saba Günü	07 Temmuz
Çiftçiler Günü	08 Ağustos
Hz. Muhammed'in Doğumu*	26 Ağustos
Nyerere Günü	14 Ekim
Bağımsızlık Günü	09 Aralık
Noel	25 Aralık
Boxing Günü	26 Aralık

*Tahmini

4.16 Tanıtım ve Pazarlama

Tanzanya İlaç ve Tıbbi Cihazlar Kanunu uyarınca; tanıtım faaliyetleri yalnızca TMDA'dan yazılı onay alınması halinde gerçekleştirilebilmekte ve bu ürünlerin indirim, bonus veya promosyon kampanyaları ile birlikte reklamı ya da satışı yapılamamaktadır. Bu kapsamda, bu Kanun hükümlerine aykırı olarak bu ürünlere ilişkin yanlış veya yanıltıcı reklamların yayımlanması, dağıtılması veya kamuya duyurulması yasaktır ve bu tür faaliyetler yalnızca düzenlemelerde belirlenen tanıtım kurallarına uygun şekilde gerçekleştirilebilmektedir.

4.17 Sektörde Tüketici /Alıcı Tercihleri ve Son Trendler

Tanzanya'da sağlık ürünlerine yönelik tüketici ve alıcı tercihleri, büyük ölçüde kamu tedarik yapısı ve düzenleyici çerçeve doğrultusunda şekillenmektedir. Kamu ve özel sağlık kuruluşları, tedarik süreçlerinde özellikle kalite standartlarına uygun, ruhsatlı ve düzenleyici otoriteler tarafından onaylanmış ürünleri tercih etmektedir. Kamu sağlık kuruluşları için temel tedarikçi konumunda bulunan MSD aracılığıyla yapılan alımlarda, ürünlerin kalite standartlarına uygunluğu, TMDA tarafından ruhsatlandırılmış olması ve tedarik sürekliliği öncelikli kriterler arasında yer almaktadır. Bu kapsamda alıcılar, güvenli, etkinliği kanıtlanmış ve düzenleyici otoriteler tarafından onaylanmış ürünleri tercih etmektedir.

4.18 Sektörde Vergiler

Tanzanya'da uygulanan gümrük vergilerine:

https://www.tra.go.tz/images/uploads/pages/Tariff_CET_2022_Version_25072022_1.pdf

Gümrük vergileri de dâhil olmak üzere, Tanzanya'da uygulanan vergiler hakkında bilgi almak için Tanzanya Gelir İdaresinin/Tanzania Revenue Authority internet sitesi - <http://www.tra.go.tz> - ziyaret edilebilir.

4.19 Varsa Sektöre Yönelik ve Genel Tarife Dışı Engeller

Tanzanya'da ilaç sektörüne yönelik herhangi bir tarife dışı kısıtlama uygulanmamaktadır.

5. Sektörde İhracatçılarımızı Bekleyen Fırsatlar

Tanzanya, artan nüfusu ve sağlık hizmetlerine yönelik ihtiyaçların giderek çeşitlenmesi nedeniyle ilaç sektörü açısından önemli bir pazar yapısına sahiptir. Ülkede yerli üretim kapasitesinin sınırlı olması, özellikle bazı ilaç ve tıbbi ürün gruplarında ithalata olan ihtiyacı artırmakta ve bu durum dış tedarikçiler açısından pazara erişim imkânlarını desteklemektedir. Ayrıca, Tanzanya, çeşitli uluslararası sağlık kuruluşlarının ve kalkınma programlarının desteğinden yararlanmaktadır. Bu programlar özellikle temel ilaçlara erişimi artırmaya yöneliktir. Bu durum ilaç tedarik zincirinde ek finansman ve pazar hacmi oluşturmaktadır.

Tanzanya'da ilaçların ruhsatlandırma ve piyasaya arz süreçleri TMDA tarafından belirli bir düzenleyici çerçeve içinde yürütülmektedir. Ürünlerin kayıt ve izin süreçleri açık kurallara dayanmaktadır. Bu durum, uygun standartları karşılayan ürünler için pazara giriş sürecini öngörülebilir hale getirmektedir.

Tanzanya'da kamu sağlık tedarik sistemi MSD üzerinden merkezi olarak yürütülmektedir. Bu yapı, ilaç ve tıbbi ürünlerin büyük ölçekli ve düzenli şekilde tedarik edilmesini sağlamaktadır. Bu durum piyasada süreklilik arz eden bir talep yapısı oluşturmaktadır.

6. Sektörde İhracatçılarımızı Bekleyen Tehditler

Tanzanya ilaç pazarında ihracatçılar açısından en önemli tehditlerden biri, düzenleyici süreçlerin sıkı ve çok aşamalı yapısıdır. TMDA tarafından yürütülen kayıt, ruhsatlandırma ve ithalat izin süreçleri zaman alabilmekte ve pazara giriş sürecini yavaşlatabilmektedir. Ayrıca düzenleyici gerekliliklerde yapılabilecek değişiklikler, firmaların uyum maliyetlerini artırabilmektedir.

Bir diğer önemli tehdit unsuru, fiyat odaklı rekabetin yüksek olmasıdır. Kamu alımlarında özellikle MSD üzerinden yapılan tedariklerde maliyet en kritik belirleyicilerden biri olup, bu durum fiyat baskısını artırmaktadır. Buna ek olarak, düşük maliyetli üreticilerin pazarda yer alması rekabeti daha da yoğunlaştırmaktadır.

Lojistik ve tedarik zinciri altyapısındaki sınırlılıklar da önemli bir risk oluşturmaktadır. Ülkenin bazı bölgelerinde dağıtım ağlarının yeterince gelişmemiş olması, ürünlerin son kullanıcıya ulaşmasında gecikmelere neden olabilmektedir. Bunun yanında zaman zaman yaşanılabilen döviz kuru dalgalanmaları ve döviz likidite (darboğazı) sorunları, ithalat ödemelerini zorlaştırarak maliyet ve tedarik planlamasında belirsizlik oluşturan diğer önemli risk faktörleri arasında yer almaktadır.

7. İlaç Sektöründe İhracatın Artırılması için Firmalara Öneriler

İlaç sektöründe ihracatın artırılabilmesi için firmaların öncelikle hedef pazarların düzenleyici yapılarına uyum sağlaması gerekmektedir. Tanzanya örneğinde olduğu gibi TMDA tarafından yürütülen kayıt, ruhsatlandırma ve ithalat izin süreçlerine uygun ürün portföyü oluşturulması pazara giriş sürecini kolaylaştırmaktadır. Bu kapsamda ürünlerin yerel kalite standartları ve Good Manufacturing Practices (GMP) gerekliliklerine uygun olması büyük önem taşımaktadır. Ayrıca bu süreçlerin detaylı şekilde analiz edilmesi, gerekli ruhsatlandırma başvurularının zamanında ve eksiksiz olarak yapılması ve sürecin düzenli şekilde yakından takip edilmesi, olası gecikme ve uyumsuzluk risklerinin azaltılması açısından önem arz etmektedir.

Tanzanya'da ilaç sektöründe sürdürülebilir bir şekilde yer alabilmek açısından yerel paydaşlarla iş birliği yapılmasının faydalı olabileceği değerlendirilmektedir. Özellikle MSD gibi merkezi kamu alım yapılarında, tedarikin büyük ölçüde ihale süreçleri üzerinden yürütülmesi nedeniyle firmaların bu ihalelere katılım sağlaması önem arz etmektedir. Bu süreçte kurum tarafından açılan ihalelerin düzenli ve sıkı şekilde takip edilmesi, geçmiş ihalelerin ve teknik/idari şartnamelerin detaylı olarak incelenmesi ve bu doğrultuda hazırlık yapılması, ihalelere katılım sürecini kolaylaştırıcı ve başarı şansını artırıcı bir unsur olarak değerlendirilmektedir.

İlaç sektöründe, eczacıların ve diğer sağlık profesyonellerinin ürün tercihleri üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğu değerlendirilmektedir. Bu kapsamda, sağlık profesyonellerine yönelik bilimsel içerikli ürün tanıtımları, bilgilendirici materyaller ve eğitim faaliyetlerinin yürütülmesi önerilmektedir. Ayrıca sektör kongrelerine, bilimsel toplantılara ve ilgili fuarlara katılım sağlanması, ürün görünürlüğünün artırılması ve mesleki farkındalığın güçlendirilmesi açısından önemli bir strateji olarak değerlendirilmektedir.

8. Belirtilmesinde Fayda Görülen Diğer Hususlar

Tanzanya fiyat esnekliğinin yüksek olduğu bir pazardır. Bu nedenle, Tanzanya ülkede belirtilen standartlara uygun ve rekabetçi fiyatların sunulması, pazara giriş için önemlidir.

Tanzanya'da iş yapma kültürü, müzakere yöntemleri ve ticari ilişkilerde dikkat ettikleri hususların doğru bir şekilde öğrenilmesi, uzun vadeli iş birliklerinin kurulmasına katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir. Bu sürecin kolay ve etkin şekilde geçirilmesi için, Tanzanya'da belirlenen bölge ve şehirlere uygun görülen sıklıkla saha ziyaretleri yapılmasının faydalı olabileceği değerlendirilmektedir.

9. Genel Değerlendirme

Tanzanya'da ilaç üretim kapasitesi sınırlı olup, yerli üretim ağırlıklı olarak temel bazı ilaçlarla sınırlı kalmaktadır. Bu nedenle ülkenin ilaç ve sağlık ürünleri ihtiyacının büyük bölümü ithalat yoluyla karşılanmaktadır. Devlet, yerli üretimi artırmak amacıyla yatırım teşvikleri ve kapasite geliştirme politikaları uygulamaktadır. Son yıllarda sağlık altyapısının güçlenmesi ve sağlık hizmetlerine erişimin artması, ilaç kullanımını ve tedavi talebini yükseltmiştir. Tanzanya'da kamu ilaç tedariki, Sağlık Bakanlığına bağlı Tıbbi Depolar Kurumu (Medical Stores Department – MSD) tarafından merkezi satın alma sistemiyle yürütülmekte; ilaç ve tıbbi ürünler ağırlıklı olarak uluslararası ihaleler ve doğrudan üreticilerden temin edilmektedir. Kamu alımlarında maliyet etkinliği yanında yerli ilaç sanayisinin geliştirilmesi de hedeflenmekte, bu doğrultuda yerli üreticilerin kamu tedarik sistemine katılımı teşvik edilmektedir. Tanzanya'da ilaçların ithalatı, toptan dağıtımı ve perakende satışı, yetkili düzenleyici kurumlar tarafından sıkı şekilde denetlenmekte ve yalnızca ruhsatlı işletmeler tarafından gerçekleştirilebilmektedir. TMDA, ithalatçı ve toptancı firmaların kayıtlarını yayımlamakta, RIMS sistemi aracılığıyla ruhsatlı işletmeler ve kayıtlı ilaçlara ilişkin bilgileri kamuoyunun erişimine sunarak şeffaflık ve izlenebilirliği sağlamaktadır. Perakende ilaç satışı ise yalnızca ruhsatlı eczaneler ve yetkilendirilmiş satış noktaları aracılığıyla yapılmakta olup, bu süreç Tanzanya Eczacılık Kurulu (Pharmacy Council) tarafından düzenlenmektedir.

Tanzanya ilaç sektöründe, ülkenin en önemli ticaret ve dağıtım merkezi olan Darüsselam birincil hedef pazar olarak öne çıkarken; Mwanza, Arusha ve Zanzibar ise özellikle ithal ilaç talebi açısından önemli bir pazar niteliği taşımaktadır. Tanzanya, artan nüfusu, yükselen sağlık hizmeti ihtiyacı ve sınırlı yerli üretim kapasitesi nedeniyle ilaç sektörü açısından önemli bir pazar niteliği taşımaktadır. Yerli üretimin yetersiz olması, özellikle belirli ilaç ve tıbbi ürün gruplarında ithalat ihtiyacını artırarak dış tedarikçiler için önemli olanaklar oluşturmaktadır. Uluslararası sağlık kuruluşları ve kalkınma programlarının sağladığı destekler, temel ilaçlara erişimi güçlendirirken ilaç tedarik zincirine ek finansman ve pazar hacmi kazandırmaktadır. Ayrıca, TMDA tarafından yürütülen ruhsatlandırma sistemi pazara giriş sürecini öngörülebilir hale getirirken; MSD'nin merkezi kamu tedarik yapısı, piyasada süreklilik arz eden bir talep yapısı oluşturmaktadır. Tanzanya pazarında fiyat rekabeti belirleyici unsurlardan biri olduğundan, ülke standartlarını karşılayan ve rekabetçi fiyatlandırmaya sahip ürünlerin sunulması pazara giriş açısından büyük önem taşımaktadır.

Diğer taraftan, Tanzanya ilaç pazarında ihracatçılar açısından tehditlerden biri TMDA tarafından yürütülen kayıt, ruhsatlandırma ve ithalat izin süreçlerinin zaman alabilmesi ve düzenleyici gerekliliklerdeki olası değişikliklerin uyum maliyetlerini artırabilmesidir. Ayrıca, kamu alımlarında maliyet odaklı rekabetin yoğun olması ve düşük maliyetli üreticilerin varlığı fiyat baskısını artırmaktadır. Lojistik altyapısındaki yetersizlikler ile bazı dönemlerde yaşanan döviz kuru dalgalanmaları ve döviz likiditesi sorunları da tedarik süreçleri ve maliyet planlaması açısından önemli riskler oluşturabilmektedir.

10. Yararlı Adresler

- Tanzania Sağlık Bakanlığı
<https://www.moh.go.tz/>
- Tanzania Tıbbi Ürünler ve Tıbbi Cihazlar Kurumu
<https://www.tmda.go.tz/>
- Tanzania İlaç ve Tıbbi Malzeme Kurumu
<https://www.msd.go.tz/>
- Tanzania Eczacılık Kurulu
<https://www.pc.go.tz/>
- Doğu Afrika Topluluğu
<https://www.eac.int/>
- Tanzania Ulusal Ticaret Odası
<https://tncc.or.tz/>
- Tanzania Yatırım ve Özel Ekonomik Bölgeler Kurumu
<https://www.tiseza.go.tz/>
- Tanzania Standartlar Bürosu (TBS)
<https://www.tbs.go.tz/>
- Tanzania Gelir İdaresi
<https://www.tra.go.tz/>

11. Kaynakça

<https://www.moh.go.tz/>

<https://www.tmda.go.tz/>

<https://www.msd.go.tz/>

<https://www.pc.go.tz/>

<https://www.tbs.go.tz/>

<https://www.trademap.org>

<https://www.tuik.gov.tr/>

<https://www.nbs.go.tz/>

<https://www.eac.int/>